

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXIV.

Listopad 2015

číslo 11

Přání

Ne já bych nerad umíral
na lůžku při svíci
a aby u mne někdo stál
smutný a plačící

Já ležet bych chtěl v lopuchách
co velkým listem svým
by zakryly můj pyšný strach
budu-li zbabělým

František Halas

Úvodem

M. Zeman je sečtělý, ví, jak svévolní vládcí budují svou moc. Svými nehoráznostmi znovu a znovu zkouší, co mu dovolíme (vznamenal řadu bezcharakterních lokajů). Rektoři vysokých škol do Vladislavského sálu 28. října nepřišli. I ze solidarity s rektory, které prezident už potřetí nepozval. Škoda, že se naši biskupové opět zúčastnili. Ježíš charakter Heroda (syna Heroda Velikého) včas rozpoznal, nazval ho liškou (Lk 13:32). V druhé polovině 80. let začalo pronásledování řeholníků jistého řádu. Volali po projevech solidarity, ale předtím sami s dříve pronásledovanými solidární nebyli.

Litujeme mrtvé ze zříceného ruského letadla. Jen je škoda, že Rusové nedrželi nikdy smutek za oběti civilních letadel, která sestřelili.

Pomalou se blíží Vánoce, necháme si jimi něco napovědět?

/v

OČ ŠLO NA SYNODĚ

Paní Věru opustil manžel. Zůstala se třemi dětmi. Ráno před šestou spěchávala kolem mých oken. Nejprve do jeslí, pak do školky, pak do družiny, nato sama rychle do fabriky ke stavu. Po čase si ji vzal muž mladší než ona a měl rád i její děti. Lidé ho obdivovali a přáli jí ho. Jenže církev ne: žádný svátosti! Žijete ve hříchu – a to veřejném! Po ráně od nevěrníka další rána od církve?!

Vážení, tak TOHLE chce papež řešit. Drží se evangelia; Ježíš nikdy neřekl „není pomoci“, odpustil i vrahovi. Papež nechce uvolnit morálku, jak tvrdí znalci zákona. Nechce

opustit učení církve, jak vykřikuje šílenec S. Ale nechce „svazovat těžká a neúnosná břemena a vkládat je lidem na ramena, aniž by se jich jen prstem dotknul“ – pozor! – to je slovo Ježíšovo! (Mat. 23,1-4). Každý soudný katolík teď ví, oč papežovi jde: více neublížovat již ublíženému, dále – odpustit kajcínkovi. Tohle se koná v intimitě zpovědnice a ne v kancelářích právníků. Každý soudný kněz nyní ví, co má dělat, podle přísloví „chytrému napověz“. Pokud s tím má někdo problém, nemá problém s papežem Františkem, ale se samotným Ježíšem Kristem, říká F. Zakaria (Respekt 40/15).

Jan Rybář

Nejhlouběji se bojíme ne toho, že jsme slabí, nejhlouběji se bojíme naší nezměrné síly. Naše světlo nás děsí, ne naše tma.

Pochybujeme: kdo jsem já, abych byl moudrý, nádherný, nadaný a skvělý? Ale, kdo jsi, abys takový nebyl? Jsi synem Boha.

Tvé hry na tvém malém písečku světa nepomohou. Není osvícené se krčit, to by se i lidé kolem tebe cítili ohrožení.

Narodili jsme se, abychom vyhlásili slávu Boha, kterou máme v sobě. Bůh není jenom v některých, je ve všech.

Necháváme-li naše světlo svítit, nevědomky dovolujeme druhým lidem, aby i oni byli světlem.

Osvobozujeme-li se od svých strachů, naše přítomnost sama osvobozuje druhé.

Marianne Williamson

17. listopad je revolučním svátkem. Slavíme boj za hodnoty, které stojí za to držet při životě, i když to není vždy bezpečné a pohodlné.

17. listopadu se několikrát v historii naší občanské společnosti děly důležité věci. Dnes, v roce 2015, je nejvyšší čas, abychom si uvědomili, že demokracie nemůže existovat bez občanské společnosti, tedy aktivních lidí, kteří berou své životy, svobodu a s ní spojenou odpovědnost do vlastních rukou. Dnes opět bojujeme o hodnoty, na nichž stojí naše demokracie a na nichž toužíme stavět budoucnost. Ať už jsme levicoví nebo pravicoví, příznivci malého nebo sociálního státu, víme, co nechceme - nechceme šovinistickou, arogantní, nevzdělanou, rasistickou, malou a izolovanou společnost.

Jan Vrobel

„V TOMTO HROBĚ ODPOČÍVÁ“ SE NEŘÍKÁ

rozhovor s Janem Rybářem SJ

Jak by měl kněz na pohřbu oslovit jak věřící, tak nevěřící?

Je třeba začít od člověka: říci, že už když Bůh člověka stvořil, chystal pro něho věčnost, tedy „svůj dům“ - on chce s námi být, chce abychom viděli, jak žije. Je třeba projevit určitou skromnost: to, že jsme věřící, ještě neznamená, že víme, co nás po smrti čeká, my jen víme, že to bude velkolepé. Máme touhu po setkání s Kristem - ale mezi námi: někdy je to spíš zvědavost než touha. Proč ne. Každopádně to má být silnější než strach ze smrti.

Jak by tedy věřící měl chápat smrt?

Pro něj není smrt nic pasivního, ale aktivního. Smrt by měla být vrcholem aktivity, vyvrcholením lásky k někomu, koho mám rád. Na nás by ostatní lidé měli poznat, že zoufale nelpíme na tomto světě a nestrachujeme se o život. Smrt není pasivita ve smyslu: „Teď už nemůžu nic dělat.“ Věřící může vstoupit do smrti aktivně, může říct: „Ano, chci přijmout tu novou úžasnou změnu, chci jít k tomu, koho mám rád.“ Není třeba umírat jako hrdinové, stačí říct s důvěrou: „Bože, tady ti odevzdávám svůj život.“ Vždyť z žalmu víme, že „Pánu se líbí ti, kdo spoléhají na jeho dobrotu“. Proto není třeba říkat: „Mám za sebou generální zpověď, pomazání, mám s Bohem vyrovnané účty, teď můžu umřít.“ To je pasivita.

Dá se účastníkům pohřbu nějak sdělit, co bude po smrti?

Každý z nás, až půjde na věčnost, bude úplně malinký. A vůbec: my jsme v Božím pojetí něco jako děcka na pískovišti. Naše hříchy jsou pro něj něco podobného, jako když se děčko pokadí - Bůh nás jako hodná maminka přebalí, a to i několikrát za den. Až umřeme, tak nás k Bohu povede za ručičku Kristus. A Bůh se na nás bude dívat právě skrze Krista, takže tím pádem nemusíme mít komplex méněcennosti. Nebudeme tam tedy stát jako blbci, ale Kristus bude naším prostředníkem. Ve smrti se všichni lidé setkají s Kristem - pozor: vlastně ještě těsně před smrtí, v tom je to kouzlo! A on se zeptá: „Chceš ten věčný život?“ A kdo z nás mu řekne, že ho nechce? Musíme zdůrazňovat, že tato důležitá otázka přijde ještě před smrtí. Kdo v té hodině řekne „ano“, tak to „ano“ platí navěky. Bůh nikoho k ničemu nenutí. Pokud by mu někdo řekl „ne“, tak pak teprve by nastoupila jeho spravedlnost. Podle mě Boží spravedlnost funguje až po smrti. Tady přece žádná neplatí: jeden je sirotek, jiný nemá nohu, další koktá. Tady funguje Boží shovívavost. Takže není třeba mít strach, Kristus řekl: „Kdo ve mě věří, již přešel ze smrti do života.“ Život věčný tedy máme už teď, už teď vlastně žijeme ve věčnosti. „Kdo ve mě věří, nepodléhá soudu,“ čteme v Bibli. Proč bychom měli někoho stra-

šit soudem? Křesťan má důvěru, výhled přes smrt do budoucnosti a má „v rukávu trumf věčnosti“.

Jakých slov by se měl kněz na pohřbu vyvarovat?

Vynechat nejasné věci, nemluvit „nebeským nářečím“. Jestliže říkáte „odpočinutí věčné dej mu, Pane“, a koukáte se do hrobu, tak kde to jsme? Kněz na pohřbu utonulých dětí řekne: „Podivuhodným způsobem si náš Pán tyto děti k sobě povolal.“ Copak Bůh nemá lepší způsob, jak k sobě děti povolal!? Víckrát slychávám: „Ukládáme tělo našeho bratra do země, kde bude očekávat slavné zmrtnýchvstání!“ Člověče, vždyť i nápis „zde leží...“ je nesmysl. „Zde leží“ jen pár kostí... U nás bohužel z dob baroka přetrvává přílišná úcta

k ostatkům. Ale co takový svatý Ignác z Antiochie, kterého snědl lev? Co z něj máme uctívat? Musíme si uvědomit, že v hrobě je „jen“ odložená hmota - ke které bychom se měli chovat pietně, ale neměli bychom ji přeceňovat.

A čím byste tedy nahradil „odpočinutí věčné dej mu, Pane“?

Asi bych nebožtíkovi popřál „odpočinutí v náručí Boží“ nebo ještě lépe: „Věčnou radost u sebe dej mu, Pane.“ Zkrátka bych vyjádřil smrt v pozitivním světle (zvláště dnes, kdy lidé nechtějí mrtvého ani vidět, hned žádají pohřebáky, aby ho odvezli z domu) - jako nutnou zkoušku nás všech. Záleží ovšem také na tom, jak mluvíme o Kristově smrti.

Tam snad není co „pokazít“...

Ale je. Třeba slova „Ježíš nás ze smrti vykoupil“. Co by s námi bylo bez jeho smrti? Františkánská škola říká, že i kdyby člověk nezhrěšil, tak by musel Kristus přijít - co bychom jinak věděli o Bohu, kdo by nás k němu uvedl? Jenže jak lidem zní slovo vykoupění nebo spasení? Děti řeknou: „Jó, vykupují se kočky nebo flašky od piva a spásá se tráva na

louce.“ Já bych radši použil výraz „povyšení“ (najdeme ho u sv. Augustina). Měli bychom lidem zdůrazňovat, že už od počátku stvoření byl člověk láskou Boží určen k tomu, aby žil navěky. To je hlavní důvod povýšení.

Myslíte si, že církvi podobné výrazy zne-možňují oslovovat lidi?

Jistě. My máme své floskulky a formulky jako třeba „Bůh je všemohoucí“. A přijde zemětřesení a lidi se ptají: „Tak kde je ten váš ‚všemohoucí‘?“. Takže já nemůžu říct „Bůh je všemohoucí“, ale můžu říct: „Je nanejvýš shovívavý, je láska.“ Bohužel spousta kněží si pořád myslí, že „Boží spravedlnost žádala Kristovu smrt“ - když to vezmeme do důsledků, tak i pacholci na Kalvárii jednali v intencích Boha Otce! Prosit „aby Kristova krev utišila

Boží hněv“ je pohanský zvyk! To je hrozná, středověká nauka - panovník se urazil a jeho hněv může zmírnit jen ten, kdo je na stejné úrovni jako on. Tak krvelačný přece Bůh není! Někdo vám řekne: „Tys měl být za své hříchy odsouzen na smrt. Ale buď rád, Kristus to vzal na sebe!“ - jenže to je zástupná oběť. Přitom tady je jen jedna oběť: oběť lásky. Kristus zaplatil za naše hříchy především láskou, ne krví. My snad až příliš zdůrazňujeme jen Ježíšovo utrpení, zapomínáme na jeho život - proto oceňuji, že Jan Pavel II. obohatil růženec o tajemství Ježíšova života.

Je možné tyto věci nějak sdělit lidem?

Já jsem několikrát navrhol, aby se v novém kancionálu věta „Kristus přišel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil“ nahradila slovy „Kristus přišel, aby nás přivedl k Otci, a stálo ho to život.“ Tomu porozumí i nevěrec! Bůh přece nechtěl oběť, on chtěl, aby mu lidé uvěřili, aby ho přijali. Místo věty „smířil svět smrtí a vzkříšením, skrze umučení a smrt nás přivede ke slávě vzkříšení“ by bylo lepší se modlit „skrze naši lásku k němu nás přivede ke slávě vzkříšení“. Uvědomme si jedno: Naše láska často za moc nestojí, ale když ji, tu malou, pochybnou lásku, „strkáme“ Bohu skrze Krista, tak dostává úžasnou hodnotu. Bůh nechce, abychom my byli ti „ubožáci“, aby nás s naší problematickou láskou „zahanboval“ Kristus svojí láskou na úrovni. A to nedělá kvůli sobě, ale proto, abychom před ním neměli komplex méněcennosti. Bůh je dobrotivý otec, který k nám má takovou úctu, že se nás ještě zeptá, jestli se k němu vůbec chceme vrátit. A když souhlasíme, tak s námi udělá „očistec“ - ostříhá nám vlasy, vykoupe nás, abychom se cítili důstojně (jemu nás „zápach“ nevadí). Jenže bohužel máme natolik komplikovanou věrouku, že těžko můžeme něco lidem sdělit.

Ale jak to zjednodušit?

Stačí si přečíst podobenství o marnotratném synovi: To je Bůh. Bůh, který čeká a zdálky vyhlíží, kdy už němu přijdeme.

Rozmlouval Jan Mazanec, KT 45/2005,

STŘEDNÍ EVROPA JE NEBEZPEČNÁ

hysterii kolem uprchlíků, kolaborantství v nás a o tom, proč si připadáme jako oběti.

Rozhovor slovenské političky Magdalény Vášáryové pro pořad české televize Události, komentáře spustil lavinu obdivných i odsuzujících reakcí na sociálních sítích.

Hned druhý den měla shodou okolností cestu do Česka. Rozhovor s ní nabízíme.

Všichni jsme vyrostli na hierarchii křesťanských hodnot, ale ne všichni jsou křesťané. Je jedno, jestli věříte v toho dědečka nahoře, nebo trochu kultivovaněji v sílu, která řídí svět. Jde o naše kulturní podhoubí, formované například desaterem. Podvědomě víme, co je špatné a co dobře, i když se podle toho vždycky neřídíme.

Proč se ale lidé na tohle, jak říkáte, na křesťanské kulturní podhoubí odvolávají najednou až teď, v souvislosti se svým odporem k uprchlíkům?

Protože jsme si vědomi toho, že za vidinu kariéry, nějakého postu či zkonfiskovaného majetku měníme víry lehce. My o sobě víme, že jsme jednou hajlovali, a za pár let křičeli: „Pověste Horákovou!“ Střední Evropa je nebezpečné území. Prožili jsme dva totalitní režimy, které absolutně zdegenerovaly hodnotový systém našich předků. Zijeme ve státě, kde si Zápotockého manželka po zatčení Slánského vzala jeho peřiny! Připustíme konečně, co také jsme. Na druhou stranu jsme posledních 25 let neuvěřitelně úspěšní, ale jako bychom tomu nedokázali uvěřit, zastavili jsme se a řekli si: „Ne, ne, ne, my jsme přece oběť“, jako vždy. Bojíme se, že ztratíme své kulturní hodnoty, křesťanství. Ale vždyť my jsme ho ztratili dávno! Vzdali jsme se ho za komunismu, za fašismu. Moje obava jde ale dál. Až lidé, kteří teď podléhají davové hysterii okolo uprchlíků - a slovo hysterie je tady na místě, když se babičky ze vsi zcela vážně bojí, že je běženci znásilní - zjistí, že jenom podlehli manipulaci a že se báli zbytečně, ale už si neřeknou: „Ach jo, tak příště to nemůžu vidět takhle.“ Ne, oni tu nenávisť a strach, které v sobě mají, nasměřují někam jinam.

A kam je mohou nasměřovat? Jedině dovnitř naší společnosti. Až se ukáže, že běženci nejsou zdaleka takovým problémem, jak se obávali, otočí svou nenávisť vůči některé skupině obyvatel uvnitř našich států. Davové šílenství nikdy netrvá dlouho. A ti lidé budou pro svou nenávisť hledat nějaké jiné kanály.

Proč jsou frustrace a z toho plynoucí strach a nenávisť tady ve střední Evropě silnější než jinde na kontinentě?

Ona to není náhoda, že nás vždycky chtěl někdo ovládnout, rozdělit. Byli jsme jako celek po rozpadu monarchie nečitelní. Staletí jsme prožívali a přežívali - my Slovinci doslova, vždyť jsme málem vyhynuli - proto, že jsme byli a cítili se být oběti. Být obětí a cítit se obětí jsou ale dvě věci. Skutečná oběť se obětí ani cítit nemusí - a naopak jako oběť se můžete cítit, i když jí nejste. Zjistíte, že je to báječná životní strategie. Když jste oběť, nikdo po vás nic nechce. Nikdo nechce, abyste za něco převzala odpovědnost, všichni vás litují. A my jsme se v tom pocitu zabydli. Většinou lidí vyhovuje, když se mohou cítit jako chudáčci. Říkají: „My nemáme dost, počkejte, až budeme mít dost, pak možná pomůžeme.“ Takže nejdřív se musíme zbavit pocitu oběti a převzít odpovědnost za to, abych citovala svého muže, „že těch pár kotrb (slovensky hovorově hlav) jsme taky rozbili“. To se netýká jen nás, ale taky třeba Maďarů, kteří se pocitem oběti přikryli už v roce 1990. Měli tehdy v politické reprezentaci historiky, premiéra Józsefa Antalla a ministra zahraničí Gézu Jeszenszského, a ti najednou vytáhli Trianon jako největší katastrofu maďarského národa. Od té doby žijí Maďari pod trianonským parapletem a jsou oběti. Poslouchejte Orbána. V každém jeho projevu se nejméně třikrát objeví: „Tihle nám chtějí dělat zlo, tamti nám chtějí dělat zlo. Ale my se nedáme, my půjdeme proti.“ To je bezpečná strategie pro získání třiceti procent voličů.

V čem může být příjemné být obětí?

Podívejte se, vy jste podle všeho aktivní žena, ale určitě ve svém okolí znáte lidi, kteří se pořád ohánějí větou: „Za to můžou ti nahoře.“ Nemám práci? Za to můžou ti nahoře. Nemám dost peněz? Ukradli mi je ti nahoře. Ti lidé nikdy nehledají vinu v sobě. Objektivně se nám všem vede líp, ale subjektivně se cítíme hůř, protože nás postihla revoluce zvýšených očekávání. Nikdo z nás není spokojen. Vezměte to statisticky - když se lidí zeptáte: „Jak se máš?“, řeknou vám „báječně“? Zřídka. Dozvíte se, že je večer bolelo břicho a že manželka tohle a dítě támhleto. A vy odejdete a mají od vás klid. Nic po nich nechcete. A politujete je. Je to životní strategie střední Evropy posledních sto let. Nemáme se dobře, Němci po nás něco chtějí, Rusové po nás něco chtějí, jsme oběti a nikdo nás nemá rád. A hlavně: my nemáme rádi sami sebe.

Takže řekněme, že se přestaneme nazývat oběťmi. To je vše? Budeme pak lepší?

Ne. Ještě je třeba, abychom začali být pyšní na to, čeho jsme dosáhli. Protože my jsme toho po roce 1989 dosáhli moc. Splnili jsme sny všech předešlých generací. A nejen nějaká

naše elita - týká se to každého z nás, od lidí, kteří se starají o čistotu ulic, až po vzdělance.

Jenže Češi to tak nevidí. Kdo jim to má ukázat? A jak je přesvědčit?

Politici tu nespokojenost samozřejmě cítí, musejí ji cítit, ale řeší to negací všeho, co bylo uděláno za posledních 25 let. Špatně je všechno, co udělal Havel, všechno, co udělal Dienstbier, všechno, co udělal Klaus. V září jsem byla v polské Krynici, pan Jarosław Kaczyński, který pravděpodobně vyhraje se svou stranou volby v Polsku, dostal cenu Člověk roku 2014 a první, co řekl ve svém projevu, bylo: „Všechno, co se dělo od roku 1989 do dneška, bylo špatně. A my to musíme udělat jinak.“ Lidé to poslouchají a říkají si: „Tak já se mám sice docela dobře, ale celé je to vlastně špatně!“

Politikům se nedaří rozjitřené nálady mírnit. Co církve?

Já žertem říkám, že naši slovenští biskupové zřejmě chtějí také vyhrát volby. Nebo se snad bojí, že když začnou mluvit proti strachu z uprchlíků, babičky jim nepřejdou do kostela? Naše církevní hierarchie uprchlíky nepodpořila, a dokonce se několik kněží postavilo proti papeži. To je nevidané a toho se máme bát. Když selžou politici, když selže prezident - což se našťástí Slovenska netýká - když selžou novináři, kteří píší štvavé články, protože jejich platy závisí na čtenosti novin, když selže inteligence a univerzitní profesori, měla by zůstat církev. Podívejte se na Německo. Jestli někdo nyní vychází z křesťanských hodnot, je to Angela Merkelová, dcera pastora.

Myslíte, že její vstřícnost vůči běžencům, která jí stála první místo na žebříčku popularity německých politiků a odsunula ji až na čtvrtou, vychází z jejího křesťanského rodinného zázemí?

Ano, zcela určitě. A také z toho, že ji bezprostředně neohrožují volby. Ale je tam ještě jedna věc: německý pocit viny. Ona svým jednáním dává najevo, že Němci se sice nemohou zbavit té jaspersovské viny za to, že způsobili dvě světové války a hekatomby mrtvých, ale dnes mají možnost jít dál a stát se morálními vítězi dneška.

Oproti tomu si Češi připadají nevinní, a navíc jako oběti. Promiňte, ale pořad mi to nepřipadá jako dostatečné odůvodnění tak masivního odporu k uprchlíkům.

Může za to ta davová psychóza, ale to je normální. Psychózy vznikají. Popsal to už David Riesman a další sociologové před padesáti šedesáti lety. U nás se tomu ve třicátých letech věnoval Inocenc Arnošt Bláha. Všichni si už tehdy uvědomili, že dav je strašně nebezpečný. Celé to šílenství kolem Hitlera, to všechno byla davová hysterie. Nicméně jsme předpokládali, že už máme tolik možností nakupovat, vyjet ven a tak dále, že jsme toho rizika propadnutí davovému šílenství prosti. Jenže teď na Slovensku jdeme do voleb (*konají se v březnu 2016*). A náš populistický premiér, kterého teď možná - doufám - vyhodí i ze Socialistické internacionály, zjistil, že bohužel jeho volební potenciál, těch pětatřicet procent, jsou bývalí Mečiarovi voliči. Lidé,

kteří tehdy propadli davové hysterii z Mečiara. Vždyť babičky si dávaly obrázek Mečiara vedle Panny Marie. Vůbec si neuvědomovaly, že pokud jsou křesťanky, páchají smrtelný hřích! Takže Robert Fico ví, že jestli chce vyhrát volby, musí tyhle lidi poslouchat. Já to odsuzuji, ale rozumím tomu. U vás na téhle vlně jede Okamura a Konvička - a nakonec i pan prezident. Není potřeba se divit, jen je potřeba to pojmenovat.

Kdo to má pojmenovat? Politici? Intelektuálové?

Bylo by potřeba, aby vzniklo to, čemu Riesman říká vetovací skupina. To jsou lidé, kteří dokážou pádnými argumenty zastavit dav. Dav je nebezpečný a nedá se zastavit jen tak. Západní noviny to zkusily, když zveřejnily fotografii utonulého syrského chlapce. Ale zdá se, že na naše lidi to až tak nepůsobí, i když ti největší křiklouni zmírnili, prý také nejsou pro to, aby umíraly děti. Jenže se pořád odvolávají na Brusel: tam to musejí rozhodnout. Nebo musejí situaci v Sýrii řešit Američani, Rusové. „My jsme přece tak malí. Tak vy, ti druzí, dělejte něco, abychom se přestali bát. Je to vaše vina,“ křičíme do světa.

Co by tedy měli politici dělat? Jak byste jednala vy, kdybyste se stala prezidentkou?

Můj postoj je víceméně totožný s postojem současného slovenského prezidenta Kisky, který právě teď, když spolu mluvíme, hovoří o utečencích ve slovenském parlamentu a jeho prostřednictvím k národu. Tak by měl prezident jednat. To, co je teď potřeba nejvíce, je vytvoření veto-ovací skupiny - a k tomu také chci přispět. Ony už nějaké takové skupiny existují - část církevních představitelů, organizace jako Člověk v tísni; řada novinářů už nehecuje proti běžencům. Je ale potřeba je nějak zastřešit.

A o to se právě teď snažíte?

Ano, ale nejsem přece sama. Především se o to snaží náš prezident, spousta lidí, kteří pomáhají, ty stovky báječných žen a mužů, kteří mě zaplavují pozitivními e-maily, vaši vědci, kteří mě teď požádali, abych se připojila také pod jejich výzvu. Je nás hodně, jenom už nesmíme mlčet a nechat se zastrašit křiklouny!

Co ale dělat, když se za křiklouny postaví politická reprezentace?

Vy máte velice obtížnou koalici, která mezi sebou neustále bojuje. Což je v koalicích normální, tady je to ale podle mě velice bizarní. Socialistická internacionála se teď snaží zastavit slovenského premiéra Fica, předvolali ho, aby se ho zeptali, co myslí těmi radikálně pracivými myšlenkami. Maďarského premiéra Orbána se zastavit nepodařilo, EPP (*European People's Party - Evropská lidová strana*) nechtěla přijít o deset milionů Maďarů. Takže já bych se nad tou situací v Česku nepohoršovala, ale je to věc, kterou si tady musíte vyřešit. Když jsme se my Slováci pod vedením Mečiara nedostali do NATO a najednou jsme byli úplně jinde než zbytek střední Evropy,

pomohli jste nám. Pomohli jste nám neuvěřitelným způsobem. Poláci prohlásili, že Slováci musejí být v NATO. Vy Češi jste nám dali všechny vyjednávací pozice, které jsme zmeškali. Přispěli k tomu i Maďari. Za to vám všem vdčíme. Takže si musíme uvědomit, že byly momenty, kdy jsme my, země střední Evropy, byly velice pozitivní. Na to můžeme být hrdí, i když teď v otázce uprchlíků jsme se z různých důvodů neshodli.

Největší odpor proti běžencům je v Česku, na Slovensku a v Maďarsku. Rakousko se k nim postavilo čelem a dokázalo se o ně postarat. Jak si ten rozdíl vysvětlujete?

Rakouská federální vláda a rakouská charitativní organizace Caritas na to byly předem připraveny. Jsou na to zvyklí. V roce 1956,

když sovětská armáda utopila v krvi maďarskou revoluci, utekly přes Rakousko statisíce Maďarů. Po roce 1968 uteklo za hranice 200 tisíc Čechoslováků, mnozí z nich právě do Rakouska. Samozřejmě že když se v roce 1989 otevřely hranice (*Magda Vášáryová byla od jara 1990 česká oslovenskou velvyslankyní v Rakousku*), dostávala jsem dopisy od starých Rakůšaneč: „Was machen hier diese Tschechen? Das waren doch unsere Bedienstete!“ (*Co tady ti Češi dělají? Bývali to přece naši sloužící!*) Takže se nedá říct, že by tam nebyli hysteričtí lidé. I v Německu jsou, podpalují azylové domy. Ale je tam zároveň velká skupina lidí, intelektuálové, novináři, církevní představitelé, policie, kteří tu situaci zkldidňují.

Zatímco u nás zatvrzele odmítáme kvóty. O co nám jde?

Slovo kvóty se stalo jenom nástrojem vyjadřujícím strach. Možná je to tím, že jste, jak říkal Petr Pithart, s rozdělením Československa ztratili své zrcadlo a teď nemáte na starosti nic jiného než sebe.

A o co by nám mělo jít?

Měli bychom se stát platným hlasem v evropské debatě. A ne jen říkat: „My ne! My ne! My ne!

jsme si udělali svaté slovo kvóty. A my ne!“ Dříve bylo slovo kvóty spojováno téměř výhradně s kvótami pro zastoupení žen na vysokých postech. Teď dostalo nový, ovšem znovu negativní význam. I děda ze vsi ví, že kvóty jsou něco příšerného, proti čemu je potřeba se postavit, i když je to pro něho nové slovo. A někteří politici to dobře pochopili, a proto slovo kvóty teď omílají pořád dokola. Nejsme zvyklí řešit problémy, nejsme zvyklí debátovat. Ale to se nikdo nemůže divit, žili jsme šedesát let v nedemokratických režimech. Stačilo třeba na začátku jasně říct: „Ekonomické migranty budeme - kromě některých chytrých mozků - vracet, protože máme ještě nezaměstnané a pro uprchlíky máme takovou a takovou kapacitu.“ To jsme mohli říci hned, nic by se nebylo stalo. Už jsme jednou uprchlíky přijali, před třinácti lety, kdy jsme přijali množství Bosňanů, muslimů - úplně klidně. A teď žijí integrováni mezi námi, jako ostatní migranti. Za těch deset let, co jsme v EU, jsme si ještě nezvykli být kooperativní, pořád zaujímáme obranný postoj. Typický příklad z těchto dní: napíše mi strejda, že je zásadně proti ekonomickým migrantům. Já napíšu odpověď: „A kde máte dceru a syna?“ Jenom tak střelím. A on mi napíše: „No, to je něco jiného, moje dcera je v Británii a syn ve Spojených státech.“ A já mu odpovím: „Takže jsou ekonomičtí migranti. A uvědomujete si, že když rozpoutáme hysterii proti ekonomickým migrantům, může to postihnout vaši dceru a syna, které budou z těch zemí také hnát pryč?“ A pak přijde reakce: „Ale to je něco jiného, vždyť my jsme bílí. A moje vnoučata už nemluví slovensky!“ Vidíte teď to nebezpečí? Například v tom, že nejenom děda nebo, že Syřané byli před válkou bohatí jako my, že mají starobylou kulturu z dob, kdy my jsme tady - abych citovala pana Schwarzenberga - seděli ještě na stromech.

Ale přesto si myslíte, že ekonomické migranty je třeba posílat zpátky?

Ano. Mělo by se k tomu přistupovat racionálně: potřebujeme sestřičky v nemocnicích, potřebujeme někoho, kdo bude odvážet smetí? Ať zůstanou, ostatní se musí snažit budovat svoji zemi. Kdežto lidé, kteří utíkají před bombardováním a smrtí, to je něco jiného. Oni se jednou stejně vrátí do své vlasti. A rádi. Jenom musejí přežít! Pochopme to konečně.

Jak o tom přesvědčit běžné občany?

Všichni, komu nejde jen o příští volby, musejí mluvit, mluvit, mluvit. Vysvětlovat, ale nesmát se jim. Snažit se je pochopit. Člověk, který má strach, vyžaduje speciální péči. A to máme chtít po církevní hierarchii, po univerzitních profesorech, politikách, prezidentovi. A pak, každý z nás by si měl nejdřív položit otázku, jakou hodnotu pro nás má to, čeho jsme dosud dosáhli. Pokud půjdeme touhle negativní cestou dál, část toho, čeho jsme dosáhli, určitě ztratíme. To, že jsme propadli hysterii, je v pořádku, to se stává, ale teď se jí musíme zbavit, protože jinak se otočí proti někomu z nás. Lidem, kteří mají strach, je

třeba vysvětlit, jak přišli ke svým názorům: že si je chtěl získat nějaký politik nebo soud, nebo jsou nepevní ve svých názorech, protože děda byl fašista, otec komunista a on je meči-arovec. Pekelná kombinace. Nebo četli hysterické novináře, kteří si chtěli vydělat. Nezlehčovat jejich strach, ale vysvětlovat, že to, čeho se bojí, není pravda. Že jistě jsou důvody se bát, ale rozhodně ne uprchlíků. A pokud ten strach cítí křesťané, ať otevrou Bibli a přečtou si originální slova Ježíše. Nebo se jdou vyspovádat faráři, který je hoden toho jména, a hlavně ať udělají cokoli, aby ten svůj strach a nenávisť nehodili na někoho jiného kolem sebe. Dále, pokud se lidé bojí, že sem s uprchlíky proniknou islámští teroristé, je nutné lidem říct: „Tolik také vašich peněz jde ročně na tajné služby, tedy také naše agenty v zahraničí, tolik na Schengen, tolik na vojenské zpravodajství.“ A vysvětlovat. Otočit to pryč od jednoduchých nebezpečných hesel. Nese-dět se založenými rukama a vyvinout úsilí.

Podívejte se v tom, že u nás se i někteří představitelé elity veřejně vyjadřují ve smyslu: „Mějme strach z islámu, protože by jednou mohly být ohroženy naše demokratické hodnoty.“

Pak se jich musíte ptát: „A proč si myslíte, že byste byli ochotni se těchto hodnot tak snadno vzdát? Není to tím, že už jste se jich - vaše rodina či společenská vrstva - v minulosti párkrát vzdali?“ Ptát se: „Vy jste z kolaborantské rodiny? My víme, že jsme ve střední Evropě kolaboranty rádi.“

Takže se bojíme sami sebe?

No ano! K tomu vás celou tu dobu vedu! My se bojíme své vlastní slabosti. Toho, že nejsme intelektuálně dostatečně vybaveni. Že za sebou máme tu nevelmi příjemnou historii. Vždyť kolik rodin má doma stříbrné přibory zabavené jiným lidem?

Na to by vám ovšem tito lidé odpověděli, že se bojí hlavně toho, že islám s sebou nese nsvobodu. Nedemokratické praktiky.

Tak se jich zeptejte: „A co jste dělali před šestadvaceti lety? Vždyť jste žili v nedemokratickém režimu! A co, šleli jste? Šli jste a řekli „ne“? Až když to bylo bezpečné, pro jistotu 26. listopadu 1989...!“

Víte, čeho se skutečně bojím já? Ani ne tak našich nácků, protože jsou viditelní, já se celý život bojím slabochů.

Jsmo si vědomi toho, že měníme své víry lehce. Víme o sobě, že jsme jednou hajlovali, a za pár let jsme křičeli: „Pověste Horákovou!“

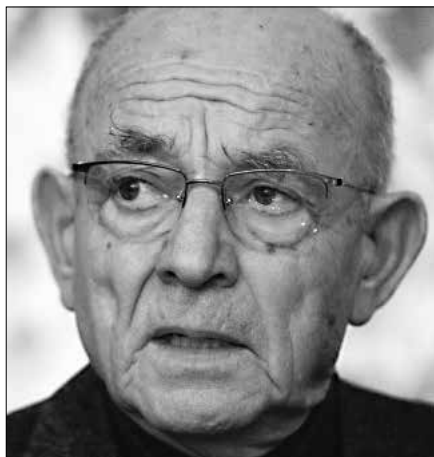
Magdaléna Vášáryová (67), slovenská politička, diplomatka a herečka. Vystudovala sociologii na Univerzitě Komenského v Bratislavě. V letech 1990 až 1993 byla československou velvyslankyní v Rakousku. V roce 1999 neúspěšně kandidovala na post slovenské prezidentky. V letech 2000 až 2005 byla slovenskou velvyslankyní v Polsku. Od roku 2006 působí jako poslankyně Národní rady SR, nejdříve za SDKÚ-DS, od roku 2013, kdy ze strany vystoupila, jako nezařazená poslankyně. Jejím manželem je herec Milan Lasica, má dvě dcery.

Magazín Pátek LN, 15.10.2015

PANE PREZIDENTE, URAZIL JSTE MĚ, říká český novinář a disident

Luboš Dobrovský, český novinář, disident a politik, nám přeposlal dopis, původně určený jen prezidentu Zemanovi. Publikujeme jej v plném znění i s dovětkem autora pod textem:

Pane prezidente Zemaně,
ačkoliv jsem vás nevolil, znaje vás a obávaje se právě toho, o čem vám hodlám napsat, nezbyvá mi, k mé lítosti, když ctím zákon, než abych vás považoval i za svého prezidenta. Chci vám sdělit, že jsem některými vašimi výroky uražen jako občan státu, který jsem i svým přičiněním zbavoval nsvobody a usiloval v něm, již svobodném, o obnovu demokracie, jeho bezpečnosti a slušného chování. Demokracie je založena zejména na úctě k občanům a na úctě k institucím. Když čtu vaše urážlivá tvrzení například o ombudsmance Anně Šabatové, která se velmi významně zasloužila o obnovu svobody a demokracie v naší zemi, jsem vašim chováním velmi dotčen. Anna Šabatová byla do svého úřadu demokraticky zvolena a své povinnosti ochránce práv vykonává s veškerou odpovědností. Vaše zcela bezdůvodné tvrzení, že její zjištění, týkající se nedobrého stavu našich ubytovacích zařízení pro uprchlíky, není pravdivé a že její zpráva nemá než Annu Šabatovou zviditelnit, uráží nejen čestnou ob-

čanku Parlamentem zvolenou do své funkce, ale dotýká se ctí celého úřadu ochránce práv, jakož i samotného Parlamentu.

Statečná paní Anna Šabatová je dostatečně zviditelněná svou činností ve prospěch obnovy svobody v naší zemi. Ta práce ji svého času, kdy o vás, pane prezidente, nebylo ani vidu ani slechu, dovedla až do komunistického vězení.

Hrubostí se, pane prezidente, dopouštíte i svými výroky nabádajícími nás občany, abychom nelitovali běženců, kteří zachraňují životy své a svých dětí útekem z krutých válek. Vaše hrubost překonává všechny meze, když tvrdíte, že děti těch nešťastníků jsou jen jakýmsi živým štítem, který má vzbudit lítost a soucit.

Zažil jsem, pane prezidente, válku, zažil jsem také únor 1948 a srpen 1968 a vím dobře, proč lidé opouštějí svou zemi, zachraňující holé životy. Pokud ti, kdo utíkali před Hitle-

rem a před Stalinem a před Brežněvem, brali sebou své děti, také je podle vás brali jako živé štíty, které měly vyvolat lítost?

Ty útky před krutostmi oněch událostí mám stále v živé paměti. Situace, v nichž se dnešní uprchlíci utíkající před válkou ocitají, mi ony tragické chvíle připomínají. Vám ne?

Víte, pane prezidente, kdybychom v osmatřicátém nebo ještě v devětatřicátém s otcem a s matkou a s bratrem před Hitlerem utekli, mohl se můj otec dožít vyššího věku než tři-čtyřiceti let. V tom věku ho v koncentráku zabili. Dodnes lituji, že se nám tehda utéct nepodařilo, i když se vystavuji riziku, že byste mě i mého bratra označil za živé štíty, které mají vyvolat lítost a soucit.

Urazil jste, pane prezidente, čestného člověka, paní Annu Šabatovou, a urazil jste svými výroky o uprchlících i mne. Omluvu od vás nežadám. Byl bych ale šťasten, kdybyste si konečně uvědomil, čeho se svými urážlivými jednáními a svými hrubými výroky dopouštíte, a rozhodl se svůj úřad opustit dříve než hanba, která zatím padá jen na vás, padne i na naši zemi. To si naši občané opravdu nezaslouží, i když jejich většina dala svůj volební hlas vám, důvěřujícím slibům, které jste slavnostně dával a které ostudně nedodržujete.

Luboš Dobrovský

Dovětek autora: Pětadvacátého října jsem napsal dopis prezidentu Zemanovi (viz níže). Poslal jsem ho na adresu info@miloszeman.cz s přáním, aby přiložený dopis byl předán panu prezidentovi. Po dvou dnech jsem opět mailem na stejné adrese urgoval přijetí mého mailu, ale marně. Poté jsem se telefonicky obrátil na oddělení styku s veřejností Kanceláře prezidenta republiky a tam mi potvrdili, že můj mail i přiložený dopis došel a je evidován. To mi umožňuje dopis zveřejnit, protože adresát již mohl dopis číst. V urgenci svého mailu na hradní adresu jsem sdělil, že chci dopis adresovaný prezidentovi zveřejnit. Takže překvapením pro prezidenta by zveřejnění být nemělo. Pokud mu úředníci dopis nepředali, je to věc úředníků a prezidentova, nikoliv moje.

L. D. je český novinář, disident a politik, překladatel, bývalý československý ministr obrany a kancléř prezidenta Václava Havla a v letech 1996-2000 český velvyslanec v Ruské federaci.

Listopadová vichřice

Pliskavé kaňky vran... Ne pastelové hrudky. Kde kýchlo jezírko v brčál a v léto, tam dělí nás teď hrubší zrak a prudký. Čechulka prstu kodrcá po takovéto stěně, již potočité odlesk větru stíní. Kde obsah, sloh těž pad... Strom švestkový pad nyní, jako by sklouz po vlastní pecce v jíní.

Vladimír Holan

AKTUALITY

Svatost nemocných budeme společně slavit před zimou, jako každoročně, postupně ve všech kostelích. Informace budou uvedeny na Pořadu bohoslužeb.

Ekumenickou bohoslužbu k výročí 17.11. 1989 budeme slavit 17. listopadu v orlickém kostele v 17 hod.

Česká křesťanská akademie pořádá **Předvánoční koncert - Canzonetta Letohrad**

Evangelický kostel, 25.11. v 18 hod.
Vstupné dobrovolné.

Adventní koncert - Familia Cantorum v sobotu 29. listopadu v 19 hod. v kostele sv. Václava.

Adventní duchovní obnova - v sobotu 5. prosince 9.30 -12 hod. v jídelně Orlovny.

Biskup Mikuláš nás navštíví při bohoslužbě v orlickém kostele v neděli 6. 12. v 10.15 h.

Česká křesťanská akademie pořádá **přednášku** - téma bude oznámeno Evangelický kostel.

Adventní bohoslužba obrácení - v neděli 13.12. v kostele sv. Václava v 15 hod.

SETKÁNÍ RYTMICKÝCH SKUPIN

www.retro1968.webnode.cz

Ne 15. 11. 2015, v 15 hodin - Hora Matky Boží u Králík. Přijďte si zahrát a zazpívat při mši sv. s doprovodem kytar.

Všichni, kdo máte zájem, vezměte si akustickou kytaru, mandolínu, banjo nebo jiný strunný nástroj. Bicí, baskytaru a sólovou kytaru zajistí Letohrad. Notový záznam písní a texty jsou ke stažení na webu a na místě zajistíme opět zpěvníčky. Budeme hrát stejný repertoár jako před rokem, obohacený o čtyři další písně. Zkouška a sehrání všech hudebníků před nedělní mší svatou 15.11. 2015 od 13 hod. Více na telefonu 603 894 299. /VZ

Poděkování

K svátku 28. října jsme si pozvali paní Věru Sosnarovou. 18 let byla nespravedlivě vězněná v sovětských koncentračních táborech. Jak může někdo působit takové krutosti lidem? To vedli komunisté řeči o pokroku sovětského člověka! Děkujeme paní Sosnarové za vyprávění, plakali jsme s ní ... Je pro ní kruté znovu otvírat staré rány, ale my to potřebujeme slyšet. I nám hrozí, že budeme ke zlu přinejmenším mlčet.

Knihu o příběhu paní Sosnarové „Krvavé ja-hody“ si můžete koupit na faře.

Ke vzkrášení jsme provodili

21.10. Jaroslavu Faltusovou 87 let

ZÁPIS Z JEDNÁNÍ VÝBORU PASTORAČNÍ RADY 19. října

Přítomni: I. Marková, M. Šulc, P. Vychytil, P. Hoffmann, J. Andrášová, J. Kalousková, V. Vacek

Letohradská ročenka - do týdne je třeba odevdat údaje o farnosti.

Zodpovídá: J. Kalousková, V. Vacek.

Naladění varhan v kostele sv. Václava -

P. Hoffmann domluvil opravu varhan: po 22.11. přijede p. Ponča - odhaduje práci na 2 až 3 dny pro dvě osoby za cca 10.000 Kč. Ubytování bude zajištěno na faře.

Ozvučení kostela sv. Václava - p. Št. Čanda objednal firmu na 11. listopad.

28. říjen - oslavy stát. svátku podpoříme účastí na městské akci na letohrad. hřbitově v 18 hod.

Přednáška o Ukrajině - 18.10. v Orlovně.

Děkujeme za velmi zajímavá přednáška Michala Kislického, dobrovolníka na Donbase. Jako dobrovolníci se na Ukrajinu vypravili také sourozenci Vojta a Kristýna Novotní (děkujeme jak za odvahu tam jet, tak za odvahu o tom referovat). Více články na str. 9.

Svatováclavská pouť - děkujeme manželům Čandovým za zajištění občerstvení a především za zorganizování dobrovolníků k obsluze. Jejich úsilí přineslo zisk 14.724 Kč. Paní Janě Skalické děkujeme za přípravu a organizaci programu.

Posvícení na Kunčicích - budeme přemýšlet jak slavnosti posvícení a poutní slavnosti oživit. Těšíme se na ozvučení kunčického kostela.

Márnice na Kunčicích - do konce roku bude hotový projekt, oprava začne na jaře. Projekt opravy márnice a hřbitovní zdi bude stát asi 40.000 Kč. Město přispěje 20.000 Kč. Prosíme kunčické o drobnou údržbu kostela, abycho opravený kostel udržovali v pořádku.

Kaple na Kopečku - kvůli změnám plynoucích z archeologického průzkumu bude nutné použít jinou technologii opravy nádvoří. Je třeba zpracovat žádost o grant.

Zajišťuje J. Kalousková.

Drakiáda - o podzimních prázdninách paní J. Skalická tradičně pořádá drakiádu; letos nemůže. Hledáme dobrovolníka, který by se ujal letošního ročníku.

Sbírka na Ukrajinu - první týden v listopadu vypravuje p. Štěpánek tři kamiony s hmotnou pomocí na Ukrajinu. 29.10. můžete nosit na faru od 16 do 18 hod. teplé deky, spací pytle, papírové pleny, teplé boty, teplé zimní oblečení (jen v dobrém stavu), nádoby. Prosíme dobrovolníky o pomoc s organizací sbírky.

Den Bible - je vyhlášen na 15.11. Doporučuje se tzv. dveřní sbírka na Biblické dílo. V kostele na Orlici bude 15. a 22.11. výstava různých výtisků Bibli a pokladnička pro dárce.

Zodpovídá V. Neruda.

Výstavy v orlickém kostele - plánujeme další výstavy děl: Jáchyma Šerých, Jindřicha Štreita a Tomáše Záborce.

Tammim - bohoslovci v Praze pořádají duchovní víkend a srdečně zvou všechny mladé muže do Arcibiskup. semináře v Praze od 27. do 29.11.

Příprava rodičů dětí, které letos přijmou pozvání ke Stolu Páně - poprvé 3.11. v 19 h. na faře.

Ekumenickou bohoslužbu - budeme slavit 17.11. v orlickém kostele v 17 hod.

Adventní duchovní obnova - v sobotu 5.12. v jídelně Orlovny. Zajistí J. Skalická.

Bohoslužba smíření - v neděli 13. prosince v kostele sv. Václava v 15 hodin.

Adventní koncert - je třeba domluvit.

Zodpovídá J. Skalická, P. Hoffmann.

Farní pozemky - o nové nájemní smlouvě s Klásem Nekoř jedná paní Jana Kalousková. O využití dalších pozemků budeme postupně jednat s jejich pachtýři.

Zodpovídá P. Hoffmann, J. Skalický.

Slavení církevních svátků a slavností - jejich čas, ráno či večer - potřebujeme prodiskutovat i se seniory, poprosíme p. Vladimíra Tomka.

Adopce na dálku - naše farnost umožňuje studium 13 indickým dětem. Peníze, převyšující částku na studium dětí, vždy poukazujeme na nějaký další projekt související s Adopcí na dálku. (Takto jsme přispěli na školní autobus, studnu, ...)

Pracovníci charity pošlou dětem dopis o naší farnosti - jsme jejich adoptivní rodinou.

Opět vás prosíme o vaši štědrost pro Adopci na dálku, pokladničky budou v našich kostelích od listopadu do února.

Farní web - webové stránky jsou důležitým komunikačním prostředkem. Svého času byly nejlepšími mezi farními stránkami (díky Pavlu Vaničkovi a manželům Honzátkovým) Teď už potřebují zmodernizovat (přehlednost, redakční systém, viditelnost na všech zařízeních, propojení s Google Calendar a Facebook, přehledný archiv, nová fotogalerie, linky na spřátelené weby (Charita, FC, Skaut, ...), optimalizace pro seniory). Další názory uvítáme. Pomůžete nám hledat sponzory a dobrovolníky, kteří by pomohli s realizací?

Zodpovídá V. Vacek, P. Vychytil

Pracovní jednání Farní rady - 21.11. na Vesmíru vypracuje pastorační plán na r. 2016. Zodpovídá P. Vychytil, V. Náhlík, V. Vacek.

Příprava Vánoc - pořad bohoslužeb a koncertů bude uveden v prosincovém Okénku.

zapsala Jana Andrášová

ZPRÁVY Z CHARITY

ADOPCE NA DÁLKU 2015/2016

Od listopadu 2015 probíhá v Letohradě další sbírka na podporu vzdělání indických dětí.

Farnost Letohrad podporuje 13 dětí z nejhudších částí Indie formou projektu Adopce na dálku. V tomto ročníku sbírky budou opět rozmístěny pokladničky v kostelech v Letohradě, na Orlici, v Lukavici a v Mistrovicích. Do konce února 2016 je možné přispět také na středisku Oblastní charity v Letohradě.

Příspěvek na jedno dítě je 5.000 Kč ročně. Z něj se dětem platí náklady na školu. Loni

se v naší farnosti vybralo 92.707 Kč, z toho 65.000 Kč bylo použito na zaplacení studia „našich“ 13 dětí, zbývajících 27.707 Kč bylo zasláno na léčbu leukémie 6letého Rudolfa, chlapce z projektu Adopce na dálku. (Rozhovor s Kristýnou Stejskalovou, která navštívila indické děti z projektu Adopce na dálku, si můžete přečíst na str. 8).

SBÍRKY ŠATSTVA

Měsíční sbírky šatstva během zimy nebudou. Poslední se koná **2. prosince 2015** a následující až **2. března 2016**. Dále pak budou pokračovat jako obvykle každou první středu v měsíci

od 13 do 16 hodin na středisku Oblastní charity UO v Letohradě, Na Kopečku 356.

Přinést můžete použitelné a čisté šatstvo, obuv, ložní prádlo, dětské pleny, látky, nádobí. Věci dále slouží klientům Pobytového střediska v Kostelci n. Orl., lidem bez domova a sociálně potřebným rodinám na Orlickoústecku.

Podzimní sbírka

Děkujeme všem, kdo jste přinesli použitelné šatstvo do podzimní sbírky.

Děkujeme panu farářovi Vackovi a Janě Kalouskové za pomoc a dlouholeté zapůjčování prostor fary k účelům sbírky.

Šatstvo bude po vyřídění dále sloužit lidem bez domova, kteří navštěvují naše zařízení v Ústí n. Orl. a Lanškrouně, kde mají možnost hygieny a také výměny ošacení. Do Lanškrouna přijde 360x za rok asi 30 lidí, do sociální sprchy v Ústí n. O. chodí 100x za rok asi 20 lidí. Další část ošacení je určena sociálně potřebným rodinám a největší část putuje do Pobytového střediska žadatelů o azyl v Kostelci n. Orl.

Pobytové středisko žadatelů o udělení mezinárodní ochrany je zařízení Ministerstva vnitra ČR a Charita zde od samého začátku v r. 2001 pracuje s místními obyvateli. Oblastní charita UO zde provozuje již zmíněný sociální šatník. Paní Chrenková a paní Brandejsová jezdí jednou za 14 dní do Kostelce a zde za symbolické ceny nabízejí místním klientům ošacení ze sbírek. Za vydělané peníze pak - po domluvě s místní sociální pracovníci - zakoupí potřebné věci, které sbírky nepokryjí, např. boty pro děti. Za rok takto obslouží 500-800 lidí a vydají 3.000 - 5.000 ks ošacení, podle stavu obyvatel v zařízení. (Kapacita zařízení je 275 osob, v současné době je naplněné asi z poloviny.)

Pobytové zařízení v Kostelci n. Orl. je určeno cizincům, kteří chtějí v ČR požádat o azyl a žít tady. Dostávají příspěvek na stravu, vaří si sami, bydlí v prostých podmínkách. Po dobu pobytu v tomto zařízení s cizinci pracují zaměstnanci Diecézní charity Hradec Králové formou sociálního a právního poradenství, výuky českého jazyka nebo organizování zájmových aktivit, (např. řezbářská dílna, šicí dílna, hudební kroužek, dětské centrum,

vytvářná dílna, tělocvična) atd. Řezbářskou dílnu vede Ing. Boris Khanbekyan z Arménie a jeho manželka Zina pracuje s lidmi v šicí dílně. Oba jsou zaměstnanci Charity.

Ročně v Pobytovém středisku pracuje Diecézní charita HK těmito způsoby asi s tisícem osob. Hlavním cílem je začlenit místní klienty do společnosti, ve které chtějí žít.

Diecézní charita Hradec Králové pomáhá cizincům již od r. 1992, kdy do ČR přicházeli uprchlíci z Balkánu.

NADACE ČEZ PODPOŘILA DOMÁCÍ HOSPIC - v r. 2015 poskytla Oblastní charitě Ústí n. Orl. příspěvek ve výši 200.000 Kč

v rámci dotačního programu „Podpora regionů“. Finanční prostředky budou použity na zajištění dostupnosti Domácí hospicové péče v okrese Ústí n. Orl., zejména na Lanškrounsku, Letohradsku a Choceňsku.

Tato služba umožňuje těžce nemocným lidem strávit poslední dny života doma, v kruhu svých blízkých. Vychází z doporučení lékaře a přání a potřeb pacienta i pečující rodiny. Profesionální tým tvoří vedle speciálně vyškolených zdravotních sester hospicový lékař, sociální pracovník a psycholog nebo duchovní. V r. 2014 doprovodily sestry této služby ke konci života 120 pacientů z okresu.

Oblastní charita Ústí n. Orl., www.uo.charita.cz

OBLASTNÍ CHARITA V PROJEKTU ERA POMÁHÁ REGIONŮM

Projekt „Sestra v akci v autě“ postoupil díky hlasování veřejnosti do finále. Na portále Fóra dárců www.erapomaharegionum.cz v regionu „Pardubicko“ může od 13.10.2015 do 6.1.2016 kdokoli přispět na zakoupení automobilu pro charitní sestry.

Charitní ošetrovatelská služba a domácí hospicová péče je nejrozsáhlejší z desítek služeb, které Oblastní charita Ústí n. Orl. v regionu provozuje.

Čtyři desítky sester denně vyjíždějí do domácností svých pacientů v pěti městech okresu a jejich okolí. Jedna sestra ošetří denně kolem 15 pacientů a její auto ujede až 70 km. Ročně vykonají zdravotní sestry 82.000 návštěv u 1.600 pacientů a 120 hospicových pacientů doprovodí ke konci života. Propagační video o službě můžete shlédnout na adrese: <http://www.erapomaharegionum.cz/projekty/pardubicko/201541/sestra-v-akci-v-aute> Stále větší zájem o služby domácí péče klade velké nároky nejen na sestry, ale i na dopravní prostředky. K získání finančních prostředků na nové auto nám pomáhá projekt Era pomáhá regionům. Podpořte nás prostřednictvím veřejné sbírky Fóra dárců, č. účtu: **101 7777 101/0300, variabilní symbol: 1804 nebo přímo přes portál www.erapomaharegionum.cz**

Nadace Era přispěje jednotlivým projektům ze svých prostředků podle výše vybrané částky.

Andělé
mých rodičů jsou
už hodně staří,
přihrbení,
slepí a hlušší,
s křídly
prořídými
od neustálé ochrany
našeho bezpečí.
Užívají velké
množství léků
a stále častěji
upadají do spánku.

Danuta Perier-Berska

INFORMACE CHARITY O UPRCHLÍCÍCH V ČR

Uprchlíci z vlny, která se v současné době proudí Evropou, u nás nezůstávají, ČR je pro ně pouze tranzitní zemí, jejich cílem je nejčastěji Německo. V současné době je na území ČR několik stovek lidí v detenčních táborech, kde mají zajištěnou stravu a lékařskou péči. Po uplynutí doby pobytu pokračují dál.

Možnost pomoci všem uprchlíkům:

Charita ČR spustila **registrační databázi**, kde může kdokoli (jednotlivec, farnost, firma) nabídnout svou pomoc (materiální, finanční, ubytování atd.). Adresa webu je: www.pomocuprchlikum.charita.cz

Možnost pomoci uprchlíkům, kteří se chtějí integrovat:

Diecézní charita Hradec Králové dlouhodobě pracuje s lidmi, kteří se chtějí integrovat a žít u nás (mají status azylu nebo doplňkové ochrany), poskytuje jim asistenci a poradenství. Pro tyto lidi hledá **ubytování a práci**. Kdo by byl ochotný nabídnout bydlení k dlouhodobému pronájmu, může kontaktovat Diecézní charitu, Mgr. Veroniku Roušalovou (veronika.rousalova@hk.caritas.cz, tel. 465 604 940). Na nájemné se v současné době poskytuje příspěvek. /im

PORADNA PRO ŽENY A DÍVKY V BRNĚ

Poradna pro ženy a dívky je provozována organizací Centrum naděje a pomoci, (CENAP), kde je nabízeno sociální poradenství postavené na křesťanských hodnotách.

Pracovnice poradny pro ženy a dívky nabízejí klientkám a jejich partnerům profesionální a lidský přístup, pro kterou je poradna oblíbená a vyhledávaná. Poradna nabízí klientům široký záběr v řešení různých potíží. Častými tématy jsou problémy ve vztazích partnerských i mezigeneračních, dále řešení problematiky antikoncepce i nečekaného těhotenství a zvládnání vyčerpání matek při péči o děti a domácnost. Pracovnice poradny podporují rodiče k přijetí všech počatých dětí, a proto také nabízí podporu nejen v průběhu těhotenství.

Samozřejmě pracovnice se věnují problematice nároků dávek ze státního sociálního systému. Poradkyně řeší i problematiku domácího

násilí a problematiku závislosti, které se nevyhýbají ani křesťanským rodinám.

Důležitou součástí poradny je zvládání smutku u párů, kterým se nedaří otěhotnět. Manželé, kteří touží po dítěti, jsou často ve velkém stresu a vlastního sebeobviňování, až se jim výsledně nedaří žít spokojený manželský život. Proto je zde pro ně nabízená psychosociální podpora.

Výjimečností této poradny je, že nabízí pomoc ženám po potratu umělem i spontánním. Ženy, které mají za sebou tuto smutnou skutečnost, se často ve společnosti setkávají s nepochopením a odmítnutím. V této poradně je zde naopak nabízená pomoc a přijetí.

Pokud bychom měli shrnout, co poradna poskytuje, tak především podporuje rodičovské kompetence svých klientů, posiluje práva žen v úctě ke křesťanským hodnotám a jejich sebe-přijetí v každodenním životě.

Co ještě za zmínku stojí, je komplexní přístup pracovník ke klientům. Což znamená, že poradkyně vnímají všechny klientovAY složky osobnosti. Věnují se jak sociálním potřebám klientů, ale i jejich biologickým, psychickým a spirituálním potřebám.

Sociální poradenství je pro klienty nabízeno bezplatně. Aby organizace Centrum naděje a pomoci (CENAP) mohla klientům pomoci komplexně, nedílnou součástí praxe je též nabídka využití dalších programů a poradenství, které je již nad rámec sociálního poradenství.

I když poradna sídlí v Brně na Vodní 13, není omezena jen pro obyvatele Brna. Pro možnost e-mailového (cenap@cenap.cz) a telefonického (543 254 891) spojení a dobré dostupnosti z vlakového a autobusového nádraží je zde pro všechny.

Pokud vnímáte, že by služby poradny mohly pomoci Vám nebo Vaším blízkým, ráda bych Vás povzbudila v kontaktování poradny.

Bc. Milada Lázničková DiS,
www.cenap.cz

DĚTI V INDII SI VZDĚLÁNÍ VÁŽÍ ...

Během letošních letních prázdnin odcestovala Mgr. Kristýna Stejskalová do Indie učít děti v indické vesnici Manchhe v oblasti Belgaum. Setkala se s dětmi zapojenými do projektu Adopce na dálku a také měla po tuto dobu možnost prožít několik dní v internátní škole, která byla postavena díky štědrosti dárců projektu Adopce na dálku.

Kristýno, řekni nám něco o sobě.

Jmenuju se Kristýna Stejskalová, letos jsem dokončila studium překladatelství němčiny v Brně. Němčinu taky učím v jazykovce, ale zabývám se i angličtinou. Hodně mě baví tlumočení a překlady, a proto jsem měla možnost tlumočit pro pány biskupy z Indie, kteří přijeli do Hradce Králové letos v květnu u příležitosti 15. výročí Adopce na dálku. Kromě toho se věnuji mládeži a přípravě různých akcí pro vysokoškoláky v Brně.

Zajímalo by nás, co nebo kdo tě motivo-

val jet učít děti v Indii?

Přemýšlela jsem, co budu dělat během svých pravděpodobně posledních prázdnin. Původně jsem chtěla jet někam na stáž a rozmluvit se v němčině. Ale když mě v květnu pan biskup Machado pozval, jestli bych se nechtěla přijet podívat k nim, moc dlouho jsem se nerozmýšlela. Sice to nemělo s němčinou nic společného, ale to už tak v životě chodí – člověk míní, Pán Bůh mění.

Jak dlouho jsi byla v Indii?

V Indii jsem byla přesně 38 dní, tedy pět týdnů.

Jaké byly tvé první dojmy a zážitky po přiletu do Indie?

Jedním slovem - šok. Hned po přiletu mě vyzvedli na letišti a už jen cesta do Belgaum byla zajímavá. V Indii je zvykem používat jako signál snad všeho (předjíždění, odbočování, zpomalování, zastavení) klakson. Takže všechna auta často a velmi nahlas troubí. Do toho se na silnici nepohybují jen dopravní prostředky, ale také lidé, krávy, psi, kozy, ovce, ... Cesta trvá déle, protože prostě čekáte, jestli se kráva před vámi rozhodne uhnout, lehnout, nebo tam jen tak stát. Jinak byl začátek poměrně těžký - Indie je skutečně jiný svět. Nemají klasické sprchy, nepoužívají evropské záchody, jídlo je tak ostré, že mi po pár soustech málem tekly slzy, často nešel proud a někdy nebyla ani voda. První večer jsem byla lehce zoufalá a říkala si „že já jsem sem vůbec lezla!“ Každopádně sama jsem tam rozhodně nebyla, hned od začátku se o mě zajímali komáři. A těch tam bylo požehnaně! Ale na tohle všechno si člověk za nějakou dobu zvykne, a pak se mu nechce domů.

Kde jsi bydlela?

Bydlela jsem na dívčím internátu v Manchhe - Belgaum. Přes školní rok tam bydlí 37 holek, o které se starají sestry. Ty mají svůj klášter hned vedle. Měla jsem samostatný pokoj v přízemí i s koupelnou a evropským záchodem. Na naše podmínky levná ubytovna, v jejich měřítku opravdu luxus. V prvním patře bydlely holky (v pokojích po 10), takže jsem je měla stále kolem sebe.

Jaký byl tvůj harmonogram dne?

Vstávalo se před šestou, v půl sedmé byla mše ve zdejší kostele (povinná i pro všechny děti z internátu). V 7:45 byla snídánka a po ní jsem odcházela s paní ředitelkou - sestrou Sunitou - do školy. Tam jsem zůstávala do půl jedné, zatímco děti se učily až do půl čtvrté. Já se ale vracela do kláštera na oběd, a pak jsem měla volno až do večera, která byla ve 20:15. Po večeru jsem si často povídala s holkama a v 10 hodin se muselo do postele. Ve volném čase jsem ale stejně nemohla chodit moc mimo areál internátu, protože by to nebylo bezpečné. V této oblasti nebyli na turisty zvyklí a moje bílá pleť působila dost exoticky. Takže jsem mohla na procházku vždy jen s někým.

Měla jsi možnost trávit volný čas s děvčaty z internátu, kde jsi bydlela? Můžeš nám popsat, jak vypadá takový běžný den v internátu?

Měla, ale jen v určitou dobu. Holky tam mají dost přísný režim. Mezi mší a snídaní musí

Vždy

Ať hrncíř, klenotník či blahý pěstitel
růží, cítiváš: kdos tě svádívá
přiblížit křehkost kamejí a něhu stél
pod nebezpečnou blízkost kladiva.

Ať drsný kovář, lamač skal, když přemíru
tvrdošti překonals ve vosk či jíl:
kdos, žádostivý hedvábí a kašmíru,
tvar pevný sluncem nebo slzou rozpoujil.

Vladimir Holan

plnit každá své povinnosti - zametat, vytírat, zalívat zahradu... A když se kolem půl čtvrté vrátí ze školy, mají čas na koupel a praní a chvíli osobního volna. V pět hodin dostávají čaj a sušenky, a pak přichází doba studia. Holky se učí hodně a poctivě. Ptala jsem se jich, jestli se jim chce a jestli je to baví - přeče jen jsou do půl čtvrté ve škole, a pak se ještě tři až čtyři hodiny denně učí. Odpověď byla: „Někdy se mi moc nechce, ale vím, že je to potřeba a že je to důležité.“ To mě překvapilo. Kolik českých dětí řekne něco takového? Kolem osmé mají večeri a potom opět hodinu studium. Sestry přísně kontrolují dodržování tohoto řádu. Takže jsem mohla být s holkama po příchodu ze školy a po večeru.

Měla jsi možnost poznat blíže farnost (místní obyvatele), kde jsi bydlela?

Ve farnosti jsem se hodně pohybovala, pan farář byl velmi aktivní, a tak to byla krásná a živá farnost. Líbilo se mi, že se do přípravy liturgie zapojovali postupně všichni a bylo na nich vidět, jak tvoří jedno společenství. Každý měsíc slaví aspoň jednu větší slavnost a právě přípravy těchto oslav a setkávání na nich je spojuje. Bylo to vidět i na tom, jak mě přijali. Neznali mě, ale bavili se se mnou, pomáhali mi a po nějaké době mě zvali i k sobě domů na návštěvu. O Indii se říká, že je to země kontrastů. Žije tam 40 % chudých z celého světa, ale zároveň tam jsou velmi bohatí lidé. To platí všude, tedy i v této farnosti. Někteří farníci bydleli v malých domcích, kde měli jednu až dvě místnosti pro celou rodinu a jiní zase žili v třípatrových vilách.

Máš nějaké veselé historky ze setkání

s dětmi? Můžeš se o ně s námi podělit?

Děti byly často fascinovány barvou mé pleť. Belgaum není pro turisty zajímavé místo, a proto tam bělochy moc často nepotkávají. Děti se mě ptaly, jestli u nás nemáme slunce, nebo proč jsem tak bílá. Také je zajímalo, jestli jsou u nás bílá i miminka. Ve výuce jsem jim vyprávěla o našem národním sportu - o hokeji. Jeden kluk mě pak při tělocviku prosil, abych je ten náš hokej naučila. Tak jsem mu vysvětlila, že v názvu toho sportu je slovo „lední“ a že to v tom teple, které zrovna bylo, asi nepůjde.

Zažila jsi něco během svého pobytu, na co nikdy nezapomeněš?

Během svého pobytu jsem zažila několik silných, zajímavých a jistě nezapomenutelných momentů. Teď se mi vybavuje například, jak mi sestry vyprávěly o jedné dívce z internátu, že trpěla nějakou dobu nějakou vážnější chorobou - nemohla moc dýchat. Rodiče tam často nemají peníze na to, aby zašli k lékaři, a tak její tatínek prohlásil: „Nechte ji umřít.“ Umím si představit zoufalost rodiče, který tohle musí říct o svém dítěti. Bohužel to není žádná výjimka, je to tam běžné. Navíc dotyčná byla dívka. Jejich postavení je v Indii stále velmi podřadné. Ale ona se z toho dostala a dnes je to chytrá, veselá a velmi šikovná dívka.

Během svého pobytu v Indii jsi učila indické děti ve škole Divine Mercy v Manchhe. Můžeš nám popsat jaký je rozdíl mezi indickou školou a školou v ČR?

Děti se jednou týdně sejdou ve školní hale, kde proběhne ranní modlitba, zazpívá se školní a státní hymna a také krátká rozcvička. V 9:15 začíná výuka. Každý den mají děti všechny předměty. Takže vyučování končí v 15:15. Vyučovací hodina trvá 35-40 minut a místo automatického zvonku mají gong, který obsluhuje školník. Mezi vyučovacími hodinami nemají přestávky. Za celý den jsou pouze dvě, a to na svačinu a na oběd. Předměty mají podobné, jen se už od první třídy učí tři různé jazyky, z toho každý má jiné písmo.

Kolik dětí je v jedné třídě na takové indické škole?

Je to různé, ve školce bylo 81 dětí na jednu paní učitelku, v ostatních třídách je to mezi 40-75. A to i v těch nejvyšších ročnících, kde se žáci připravují na závěrečné zkoušky. Vůbec to tam ale nevádí, protože i přes tohle množství žáků je ve třídě klid a všichni pracují.

Co děti nejvíce zajímalo?

Zajímalo je sníh, hodně se jim líbily fotky zasněžených hor. Dál nemohly pochopit, že u nás většina lidí jsou ateisté. Tam totiž věří každý, přestože náboženství jsou různá. Zajímalo je také jména mých členů rodiny - písmeno „ř“ ve slovech Jiří a Kateřina jim připadalo legrační. Děti v Indii jsou zvyklé často vystupovat, a proto i po mně snad v každé třídě chtěly, abych něco zazpívala.

Jaké jsou vztahy mezi učiteli a žáky?

Vztah učitel - žák je u nás určitě otevřenější a přátelštější než v Indii. Učitelé jsou tam velmi přísní, a tak přesto, že mají ve třídě až 75

dětí, je tam klid a děti poslouchají. Učitel je tam vnímán skoro jako bůh.

Stává se, že indičtí školáci porušují školní řád? Postihne je pak nějaký trest za jeho porušení?

Samozřejmě problémy jsou tam také. Nejen s chováním (vyrušování, pozdní příchody), ale také s cigaretami a mobily. Mobily jsou na školním pozemku přísně zakázané. Někdy se také stane, že žáci nemají nějakou část uniformy. Za tato porušení školního řádu jsou tresty různé - někdy si paní ředitelka pouze zavolala rodiče do školy, mobily zabavila, za nenošení uniformy nesměli žáci do třídy a dostali úkol navíc a učili se na chodbě. Za špatné chování jim zakázala účast na školních akcích a soutěžích, což je pro ně velký trest, protože děti se rády zapojují. A za větší přestupky dítě prostě vyhodila ze školy.

Zažila jsi situaci, kdy jsi měla možnost poznat jakou má hodnotu vzdělání pro Indické dítě? Váží si tyto děti vzdělání? Co pro ně znamená?

Jeden kluk měl ve škole průšvih, protože ho nachytali před školou, jak kouřil. Paní ředitelka ho za to vyhodila ze školy. To už je pro něj velký průšvih, protože říct doma, že ho vyhodili a proč ho vyhodili ze školy, nebylo asi snadné. On si to plně uvědomoval a denně chodil do ředitelny prosit, aby ho vzala paní ředitelka zpátky, že už bude sekat dobrotu. Dokonce si od spolužáků dopisoval sešity! Po týdně ho tedy s několika podmínkami vzala zpátky. Děti v Indii moc dobře vědí, proč do té školy musí chodit, že je to pro ně jediná cesta k lepšímu životu, a váží si toho, že mají tu možnost.

Je znatelný rozdíl mezi státní školou a soukromou?

Určitě. Státní školy jsou sice zdarma a děti v nich dostávají zdarma i jídlo, ale nejsou v nich kvalifikovaní učitelé a většinou si děti spíš hrají. Proto je tam velký zájem o soukromé školy, které provozují křesťané. V nich mají děti i rodiče jistotu, že se dítě naučí všechno potřebné a bude mít šanci na další uplatnění.

Vnímají chudé indické děti to, že existuje dárců Adopce na dálku, který jim umožní chodit do školy?

Denně jsem trávila čas s holkama na internátu. Většina z nich je v projektu zapojena. Často se mě ptaly, jestli neznám jejich dárců. Jsou si vědomy této pomoci a šance, kterou dostaly a podle toho se taky snaží studovat. Pomoci si nesmírně vážily.

Těší se hodně na dopisy od dárců a opravdu je zajímá, kdo jim to vlastně pomáhá. Zase - ten zájem je u každého dítěte jiný, ale zajímalo je, jaké jsou rodiny dárců, jejich zájmy, práce... Ptaly se mě, jestli jejich dárců neznám osobně. Zeptala jsem se tedy, jestli znají aspoň jméno. Odpověď zněla: „Můj se jmenuje Žižich“. Až později mi došlo, že

myslely „Jindřich“, ale přijmení si většinou nepamatují. Je to pro ně příliš složité jméno a výslovnost.

Co bys poradila dárci, který chce potěšit podporované dítě prostřednictvím korespondence, ale neumí anglicky, což je jazyk, ve kterém může s dítětem komunikovat?

Děti nepotřebují žádné romány, stačí jim napsat pár vět o sobě, o naší zemi, ... Skutečně je to zajímavé. A tak když napíšete pár jednoduchých vět, určitě se najde někdo kolem vás, kdo by to přeložil.

Některé holky mi chodily ukazovat dopisy a fotky, které dostaly od svých dárců, a jiné byly zklamané, že nedostávají nic. Ptaly se po nich a moc je zajímalo, kdo to je, přály by si dostat fotku. A hlavně všechny moc děkují za podporu ve studiu. Každý den se za své dárců modlí.

Myslíš si, že realizace projektu Adopce na dálku má svůj význam pro tyto děti a jejich rodiny?

Až tam mi došlo, jak velký význam projekt v Indii má. Některé holky neměly rodiče vůbec, takže internát byl jejich domovem. Bez tohoto projektu by tam dnes žádný internát nestál, škola by nebyla tak dobře vybavena a tyhle děti by zůstaly ve svých vesnicích pracovat na poli. Vzdělání jim pomáhá překonávat některé kruté tradice, které se na vesnicích stále drží, děti mohou k lékaři, když je potřeba. Není to pomoc jen jednomu dítěti, ale celé rodině.

Co tě oslovilo na této pomoci?

Když to tam člověk vidí, uvědomí si, jak moc jsme dostali a jak moc máme a nevážíme si toho. Líbí se mi, že za částku 5000 Kč ročně člověk může změnit někomu život. A to není jen fráze - kromě znalostí a „papíru“ ve škole děti najdou kamarády a netráví čas na ulici.

Co bys chtěla vzkázat dárcům zapojeným do projektu a také těm, kteří ještě váhají?

Ať neváhají. Sama jsem za jejich podporu moc vděčná, protože jsem se setkala s konkrétními „dopady“ jejich pomoci. Opravdu to za to stojí! A k finančnímu daru přispějme i modlitbou!

Kateřina Gužíková,

Diecézní katolická charita Hradec Králové

e-mail: adopce@hk.caritas.cz,

www.adopce.hk.caritas.cz

CESTA ZA UPRCHLÍKY NA BLÍZKÝ VÝCHOD

Válečný konflikt v Sýrii trvá již pět let a jeho výsledkem jsou miliony uprchlíků v okolních zemích i statisíce vyčerpaných lidí mířících do Evropy. Charita ČR uprchlíkům dlouhodobě pomáhá a současně hledá i další, nové cesty. Právě to bylo důvodem, proč v září odcestovali na Blízký Východ generální sekretář Jakub Líčka a vedoucí oddělení humanitární pomoci a rozvojové spolupráce Lukáš Laube:

Co bylo cílem vaší mise?

Chtěli jsme na vlastní oči poznat místa, kam se uchýlili lidé, které konflikt vyhnal ze Sýrie a Iráku. Naším cílem se stala uprchlická zařízení v okolí jordánského hlavního města Ammán a v hlavním městě iráckého Kurdistanu Erbil. Do mnoha utečeneckých táborů proudí pomoc ze světové sítě Charit, včetně té české.

Jak vaši cestu hodnotíte?

Jako úspěšnou. Je dobré vidět, že pomoc se k lidem opravdu dostává a pomáhá jim přežít. Z peněz od Ministerstva zahraničních věcí ČR jsou v případě Iráku hrazeny humanitární balíčky potravinové i nepotravinové pomoci (například oděvy nebo potřeby do domácnosti) a Charita ČR zde také poskytuje základní zdravotní péči.

V Jordánsku ve spolupráci s Charitou Jordánsko poskytujeme díky financím Evropské komise a Charity Švýcarsko praktické kurzy zaměřené na předávání reálných dovedností a zkušeností zvyšující šanci syrských uprchlíků na samostatné zajištění obživy, stejně jako vzdělávací. Na vlastní oči jsme se přesvědčili, že život v táborech je díky podpoře proudící sem z celého světa alespoň trochu snesitelný. Uprchlíky posiluje také víra, že až válka skončí, vrátí se zase domů. Utvrdili jsme se v tom, že způsob, jakým Charita na Blízkém Východě pomáhá, je účinný.

Vladislavka INFO CHČR 2/2015

SVĚDECTVÍ M. KISLICKÉHO O SITUACI NA UKRAJINĚ

V neděli 18. října jsme měli možnost vyslechnout přednášku Michala Kislického o jeho působení na Ukrajině. M. Kislicki pochází z Brna, několik let se věnoval vojenské historii, ale z určitých osobních důvodů se rozhodl odejít na Ukrajinu. O tom, že je zde válka, v té době moc nepřemýšlel. Původně měl v plánu dostat se až na Sibiř, ale pobyt zpočátku jen na západní a nakonec i na východní Ukrajině, přímo v oblasti, kde se dodnes bojuje, jeho plány úplně změnil. Během své cesty až na hranice samozvané Doněcké lidové republiky, se nejprve stal nádeníkem u jedné rodiny na západní Ukrajině. Zde se naučil jazyk, ale zapojil se i do náboženského života místní církve. Skrze kontakty v této církvi se dostal k dobrovolnické službě ve Slavjansku, odkud dodnes vyráží na misi do oblastí přímo zasážených válkou. Celý příběh M. Kislicki popisuje nejen jako člověk, který se dokázal ur-

Michal Kislicki - první zprava

čitým způsobem vypořádat se svým životem, ale především jako člověk, který na své cestě uvěřil v Boha a snaží se se svým životem naložit podle boží vůle.

Ve Slavjansku nejprve s dalšími dobrovolníky opravili kostel, který slouží jako zázemí pro jejich misijní činnost. O misiích mluví M. Kislicki proto, že území o které se se svými spolupracovníky stará, opustila drtivá většina obyvatel. Zůstali jen ti, co odejít nemohli – staří a nemocní, osamělé matky, lidé, kteří na útěk neměli dostatek prostředků. Dobrovolníci zdejšími obyvatelům poskytují jak materiální pomoc, tak i podporu duchovní. Materiální pomoc spočívala zpočátku hlavně v dovážení potravinových balíčků, chleba a léků (15 kg potravin na osobu a měsíc) a pomoc při přežití krutých podmínek loňské zimy (na Ukrajině může v zimě být i -30°C). Lidé žijí ve sklepích, mnoho jich zde zemřelo zasypaných, mnoho z nich zimou, další si v bezvýchodné situaci vzali život sami. Dobrovolníci pomáhají opravovat lidem jejich příbytky - zasklívací okna, opravují domy. V únoru došlo k další humanitární krizi - ukrajinská armáda prohrála bitvu u Debalcevo. V Debalceveském kotli se nacházely tisíce civilních obyvatel. Dobrovolníci se vlastními silami snažili z fronty co nejvíce lidí odvozit, svázeli je ke slavjanskému nádraží a zajišťovali jim odjezd do bezpečí - minimálně měsíc vyčerpávající práce, navíc s vědomím, že nelze pomoci všem, kteří pomoc potřebují. Je třeba připomenout, že pomoc je poskytována převážně na ukrajinském území. Do oblastí spravovaných separatisty se cizinec nedostane vůbec, jde o život. S hmotnou pomocí se tam podaří dostat jen domácm a s minimem věcí (např. s jednou igelitkou s léky). Jak se žije obyčejným lidem v této oblasti, se lze jen domýšlet.

Neuvěřitelným způsobem se M. Kislickému podařilo zorganizovat letní tábor pro děti přímo z bojové linie. Poslal letáček přes facebook do Čech a sesbíral dostatek financí na dva

čtrnáctidenní běhy. Pro děti, které už vyvézt mimo nemohl (nedostal pro ně od vojáků povolení), ještě uspořádal v září víkend plný her a dětských radovánek přímo na dvou místech v oblasti bojů (projekt Buď šťastný). Jeho dílem je také projekt na letošní zimu - Teplo pro Ukrajinu. Několik mužů přímo na místě dokáže vyrábět kamna (mohou částečně živit své rodiny), lze tu i nakoupit uhlí. Náklady na pořízení kamen a uhlí pro jednu rodinu jsou minimálně 6.000 Kč na zimu. Nadále je třeba dovážet do oblasti potravin (potravinový balíček vyjde na 150 Kč). V Čechách už podruhé pořádá přednášky o své zkušenosti dobrovolníka na Donbase a podává svědectví o probíhající válce. Kromě jiného zajistil pro tábory a další projekty 17 dobrovolníků z Čech. Na jedné přednášce byla Kristýna Novotná z Letohradu, která se se svým bratrem Vojtou vydala na jeden měsíc na Ukrajinu pomáhat.

Tato část Ukrajiny se bez pomoci neobejde, ačkoliv se z našich médií válka na Ukrajině vytrátila. Pro nás v České republice je nejlepší cestou finanční sbírka - potravin, léky, hygienické potřeby a další věci lze na místě nakoupit i třikrát levněji než u nás (náklady na přepravu materiálu jsou velké a zbytečné; podpořte se i ekonomika v postižené oblasti).

Jana Andrášová

NEROZLIŠOVALI JSME POMOC PODLE POLITIKY

Kristýna Novotná (22) je členka sdružení „Chut pomáhat“ - organizace zabývající se potravinovou a materiální pomocí pro lidi žijící ve válečných oblastech na Ukrajině. Se svým bratrem Vojtou (24) byli měsíc v oblasti Donbasu a spolu s dalšími českými dobrovolníky pomáhali místním lidem, postiženým válečným konfliktem. Téma rusko-ukrajinského konfliktu přestalo být mediálně zajímavé a rychle zmizelo z hlavních zpráv. Na Ukrajině se ale stále bojuje, lidé tu žijí v bídě a beznadě-

ji, umírají zimou...

Kdo je duší projektu „Chuť pomáhat“ a jak se vznik sdružení vyvíjel?

Náš kamarád Michal Kislicki pomáhá jako dobrovolník na Ukrajině od r. 2014. Začal ve Slavjansku spolupracovat s místní církví, která se jmenuje „Dobrá zpráva“, pomáhal jim s opravou útulku pro děti. Když se po necelém roce vrátil do Čech, udělal sérii přednášek pro veřejnost, aby získal peníze na další pomoc a získal i další dobrovolníky, kteří chtěli jet na Ukrajinu pomáhat. Letos nás tam z Čech odjelo 17 dobrovolníků, včetně mě a bráchy.

Kde na Ukrajině máte základnu?

Základnu jsme měli ve Slavjansku, což je asi 50 km od fronty. Zde se soustřeďuje většina pomoci pro civilisty v oblasti Donbasu. Ve skladech je humanitární pomoc také z Německa, Ameriky, Itálie a dalších zemí a my jsme tam měli vyhrazenou svoji část skladu. Klíčové pro celou činnost je napojení na místní evangelickou církev „Dobrá zpráva“. Právě církve jsou jedny z mála institucí, které ve frontových městech fungují a většina pomoci lidem jde právě skrze ně. Když lidé potřebují léky, oblečení nebo jinou pomoc, jdou do církve. Tato církev nám pomáhala organizačně - vyřizovala naše propustky na frontu, dříve nám půjčovali auta atd. Církve „Dobrá zpráva“ také zakládá ve frontových městech misie. V misionářských školách se za pomoci kaplanů, psychologů a dalších odborníků misionáři měsíc učí, jak se chovat a pomáhat ve frontových městech – a pak vyjíždějí do konkrétního města na frontu, kde slouží 3 měsíce. Poté jsou vystřídáni novými misionáři. V misiích ve frontových městech je pronajatý dům, který slouží jako základna pro církve a misionáře - dováží se sem na uskladnění materiální pomoc, je tam pastor, slouží se zde bohoslužby, žijí zde misionáři. Například v Krasnohorovce se v místní evangelické církvi vaří denně jídlo pro asi 300 lidí. Funguje tam jedno velké společenství - přijet může kdokoli a pomoci také. Pomáhají zde někteří zaměstnaní lidé, kteří po práci dělají pro církve řidiče nebo vojenského kaplana, každý pomáhá, s čím umí a může...

V tom národě musí být velký potenciál, když uprostřed války dokážou zorganizovat takovou pomoc - účinnou pomoc.

Ano, je tam hodně věřících lidí, víra jim dává sílu. Víra a rodina tam hrají důležitou roli. Hodně lidí se k víře upíná. Největší zásluhu na té pomoci má pastor Petr Dudnik z církve Dobrá zpráva. Díky němu to tak dobře funguje, ale zásluhu na tom má obrovská spousta dalších lidí. Do misionářské školy chodili lidé například už od 16 let, ale byli tam i šedesátníci, jak kdo může. Ve spoustě lidech se tam s válkou probudilo vlastenectví. Začali pomáhat ve frontových městech jako dobrovolníci nebo šli jako dobrovolníci sloužit do armády.

Ze Slavjansku jste vyjížděli přímo do frontových měst?

Ano, působili jsme v Krasnohorovce, ta je přímo v první linii, v Mironovském a Artomovu, které jsou cca 2 km od fronty. Nejvíce zasažená z nich je Krasnohorovka - ta je jen 7 km od Doněcku. Střílí se tam každou noc, a často jsme slyšeli střelbu i přes den.

Jak konkrétně jste pomáhali?

Rozdávali jsme potravinové balíčky a chleba, dělali jsme tábory pro děti a opravovali v Mironovském nemocnici. V každém městě to je ale trochu jinak - podle potřeby.

Jak může taková křehká dívka jako ty opravovat nemocnici?

Když dobrovolníci nebo dobrovolnice jedou pomáhat do válečné oblasti, tak se nedá počítat jen s lehkou prací. V Mironovském vedle nemocnice spadl granát, takže jim to na jedné straně budovy vysklilo všechna okna. Církve nám přivezla skla, na místě jsme je řezali a zasklívali okna v třípatrové budově. Proč ne? Kromě toho jsme ale dělali i lehčí práce. Rozvázeli jsme třeba lidem chleba - naložili jsme 500 bochníků a vezli je do konkrétního města, kde to bylo domluvené, a lidé si pro ně přišli k autu. Kdo nemohl, za tím jsme docházeli. Když bylo dost financí, vozili jsme i velké balíčky s jídlem s moukou, těstovinami, konzervami atd. Jeden balíček se dá na Ukrajině pořídit za 150 českých korun, a jim to vydrží třeba na měsíc. Přímo na místě se ale vše koupí daleko levněji než v Čechách. No a pak

jsme pořádali tábory pro děti. Děti jsou válkou nejvíce poznamenané. Na začátku prázdnin naši čeští dobrovolníci nabrali vždycky autobus dětí, odvezli je na dva týdny do města Iskra, kde bylo zázemí pro pořádání táborů. Pak nám ale vojáci zakázali převážet tolik dětí, nesehnali bychom pro ně propustky, tak jsme pořádali tábory přímo ve městech na frontě. Na podzim už jsme tedy pořádali jen tří denní vikendové tábory, protože dětem začala škola.

Jak časté jsou tam vojenské kontroly?

Čím blíže se jede k frontě, tím přibývá „blokpостů“. Na těchto stanovištích vojáci kontrolují pasy, a co se veze na frontu. Pokaždé nám prohledávali auto a několikrát se nám stalo, že nás nepustili. Nechtějí tam moc pouštět lidi, kteří tam nemají trvalé bydliště. Třeba než jsme dojezдили do Mironovského, museli jsme projet 4 blokpостy, takže pravděpodobnost nějakého zákazu byla vždy dost vysoká.

Mohou se lidé v těch frontových územích vůbec obejít bez pomoci zvenku?

Čím blíže frontě, tím to je horší. Lidé mají málo jídla, není tam často ani možnost práce. Mladí lidé většinou utekli a zůstali tam staří lidé, matky s dětmi a sirotci. Stále se bojuje, stále se střílí. Ti, co zůstali, jsou často na pokraji zoufalství a bez naděje...

Vidíš nějakou naději na řešení té situace?

Moc ne. Ukrajinská armáda stabilizovala situaci na tři frontové linie, které se nehýbou... Ale nevím...

Jak tam lidé žijí?

Třeba v Krasnohorovce spí lidi skoro každou noc ve sklepech. Doteď tam většinou blbne elektrika, několik měsíců netekla voda, školu jim nedávno rozbombardovali... Lidé to špatně snášejí. V méně zasažených městech lidé žijí už trochu normálně. V noci je sice nebezpečné chodit ven a nesmí se svítit v domech, ale děti už chodí do školy...

Jak vás lidé přijímali?

Ve frontových městech, kde fungují misie, už si lidé zvykli a rádi nás vidí - máme všichni stejná oranžová trička. Vědí, že jim vezeme jídlo nebo hygienické potřeby, hračky pro děti. V městech, kde misie nejsou zavedené, např. v Artomovu, to je hodně špatné. I když jim vezeme jídlo, často nadávají, závidějí si, hádají se atd. V nedostatku se lidé ze zoufalství projeví...

Vzpomeně si na příhodu, která tě dojala.

V Krasnohorovce ve zničených barácích jsme hledali lidi, kterým jsme měli rozdávat potravinové balíčky. Domy jsou dost vybydlené. Původně 15 tisícové město má teď 3 tisíce obyvatel. Bylo těžké tam ty lidi vůbec najít. V jednom opuštěném domě jsme zaklepalí na dveře a zjistili, že tam je pár důchodců. Nejdřív se nás báli, ale když viděli dvě děvčata, přestali se bát. Ptaly jsme se, jak jim můžeme pomoci a ta paní začala hrozně brečet. Nejdřív ze zoufalství, ale pak radostí, že jim někdo přišel pomoci. Lidé jsou tak vystresovaní, že čekají každým okamžikem smrt, zranění, denní bombardování, hrůzu... A najednou jim někdo přinesl jídlo... Často jsme viděli slzy...

Mluvili jste s místními o politice?

Ne. Na ukrajinské straně je hodně lidí, kteří sympatizují s Doněckou republikou. V Mironovskem jsme měli pronajatý dům, kde jsme 2 týdny bydleli. Naše paní domácí sympatizovala s Doněckou republikou, ale to my jsme vůbec neřešili. O politice jsme se s nikým nebavili. Někteří lidé nám sami začali něco říkat, a v tom případě jsme každého vyslechli, ale svůj názor jsme neříkali. Přijeli jsme tam pomáhat všem lidem - bez rozdílu. Vozili jsme jídlo i vojákům na blokpostech. Ukrajinská armáda je dost rozložená a vojáci dostávali základní potraviny od armády třeba jen jednou za týden nebo za dva týdny. Nerozlišovali jsme pomoc podle politiky...

Říkala jsi, že nejvíc postižené jsou děti. Jak se to projevilo?
Bojí se. Bojí se třeba bombardování. Jednou jsme si tam hráli s dětmi, a vyhodili míč do vzduchu. A ty děti, místo aby ten míč chytaly, automaticky zalehávaly a kryly si hlavy! Pětileté děti!! Děti jsou postižené i tím, že jejich rodiče těžko psychicky snáší válečný stav. Bojuje se tam víc než rok. Z řady lidí se stali alkoholic. Nezvládají to sami, a proto nemohou podpořit ani své děti. Ty děti nás po dvou dnech táborů úplně zbožňovaly, protože dlouhou dobu neslyšely žádnou pochvalu, žádné hezké slovo, nedostaly bombón. Stačilo jim projevit trochu lásky, a ony za to byly nesmírně vděčné.

Rodiče jsou zdeptaní - nemají práci, peníze, jídlo pro rodinu. Kdo se tam o děti stará?

Hodně dětí je sirotků, a často se o ně starají jejich babičky. Jedna babička nám vyprávěla, že její 9letá vnučka viděla smrt své maminky, tatínek utekl, a tak se o ni stará sama. Stává se to často, že se tam důchodci starají o vnučata. Ve Slavjansku stavěli dobrovolníci z církve i s jedním Čechem od nás dům pro babičku, která se starala o čtyři vnučata. Jejich matka sebrala karty, na které tam děti dostávají od státu přídatky, a utekla. Nechala tam babičku v rozstříleném baráku se čtyřmi dětmi.

To je důvod k hrdosti na vás, respektive na náš národ...

Ano, na opravě a stavbě domů se tam podílelo hodně českých dobrovolníků, ale hlavní zásluhu v této činnosti tam mají především Ukrajinci z církve Dobrá zpráva. Hodně lidí tam zná ještě Československo. Dost lidí bylo dojatých, že jim přijel pomoci někdo z ciziny. Náš český tým tam byl oblíbený, hlavně pro děti jsme byli zajímavý tým, že mluvíme

cizím jazykem. Lidé v naší zemi nám hodně pomáhají - jeden pán nám daroval dodávku, v Čechách teď probíhají sbírky zimního oblečení, finanční sbírka probíhá neustále. Jen díky lidem z Čech pak můžeme na Ukrajině pomáhat i my na frontě. Od 27.10. se rozvinula další oficiální spolupráce s Ing. Kvido Štěpánkem z Jablonného, který nám nyní veze do Slavjansku 21 tun mouky a poskytne

nám další dva kamiony na materiální sbírku, která probíhá v říjnu a listopadu tady v ČR. Věci z těchto sbírek se 20. listopadu odváží na Ukrajinu a pomůžou tam lidem přežít nadcházející zimu. Kromě toho povežeme od mnoha českých dětí vlastnoručně vyrobené vánoční dárky po ukrajinské děti.

Přemyslím o té ženě, která opustila své čtyři děti. Jak bychom se asi v její situaci zachovali my sami?

Dost lidí tam tu těžkou situaci psychicky nezvládá. Hodně lidí se obrátilo k víře. Věřící lidé tam tu situaci zvládali lépe. Zní to jednoduše, ale tohle jsme tam pozorovali, víra je pro mnohé lidi morální podporou. No a na druhou stranu třeba někteří nevěřící rodiče nechtěli pustit děti s námi na tábor, protože nechtěli, aby tam byli dohromady s věřícími lidmi...

I pro vás dobrovolníky byla víra stěžejní?
Ano. Z party osmi Čechů, kteří jsme se tam vystřídali, jsme byli kromě jednoho všichni věřící. Myslím, že i díky tomu jsme se nebáli jet na frontu, když jsme slyšeli střelbu... byla to pro nás všechny psychická opora.

Co by lidem tam teď nejvíc pomohlo?
Teplé oblečení, uhlí a kamínka, to je náš projekt „Tepló pro Ukrajinu“. Chceme vybrat co nejvíc peněz na kamínka, v kterých se dá topit a dá se na nich i vařit, a na uhlí a dřevo. Uhlí a dřevo tam není, nebo je drahé. Lidé nemají peníze na jídlo, natož na topení. Dále pak v materiálních sbírkách sbíráme především zimní oblečení a vánoční dárky pro děti, ale i další věci. Nejvíc nám lidé mohou pomoci pravidelnou nebo jednorázovou finanční podporou na číslo účtu 2300849910 / 2010, ze které hradíme např. projekt „Tepló“ (nákup kamínek a otopu) nebo projekt „Bud' šťastný“ (práce s ukrajinskými dětmi ve frontových městech), nakupujeme potraviny nebo podporujeme činnost našich dobrovolníků. Veškeré informace najdete na www.chutpomahat.cz. Kromě materiální a finanční sbírky by nám pomohlo, kdyby se k nám přidali i další dobrovolníci.

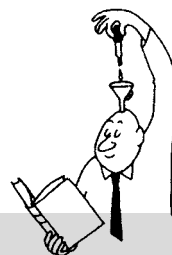
Co ti pomoc na Ukrajině dala?

Ten pobyt tam mě hodně obohatil a hodně se mnou pohnul. Práce s dětmi tam bylo to nejlepší, co jsem za poslední roky dělala, a hodně se mi po nich stýská. Oproti českým dětem jsou hodně vděčné a emotivní. Navázala jsem tam spoustu nových přátelství, opravdových přátelství, potkala jsem tam spoustu úžasných lidí. Nejradši bych se tam hned vrátila... Je úžasné podílet se na tomto projektu a dělat pro lidi dobré věci... /M

FB: Válka na Ukrajině 2014/15, aneb Chuť pomáhat. Dobrovolníkem na Donbase Tábor BEZPEČÍ

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 8.11.	32. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	1 Král 17,10-16
8.45 h. Mistrovice	Ž 146 Žid 9,24-28
10.15 h. Orlice	Mk 12,38-44
sobota 14.11.	18 h. Mistrovice
neděle 15.11.	33. v mezidobí
<i>sbírka na plošné pojištění</i>	
7.15 h. Letohrad	Dan 12,1-3 Ž 16
8.45 h. Lukavice	Žid 10,11-14.18
10.15 h. Orlice	Mk 13,24-32
sobota 21.11.	18 h. Lukavice
neděle 22.11.	Slavnost Ježíše Krista Krále
7.15 h. Letohrad	Dan 7,13-14 Ž 93
8.45 h. Mistrovice	Zj 1,5-8
10.15 h. Orlice	Jan 18,33b-37
sobota 28.12.	18 h. Mistrovice
neděle 29.12.	1. adventní
<i>sbírka na Charitu</i>	
7.15 h. Letohrad	Jer 33,14-16 Ž 25
8.45 h. Lukavice	1 Sol 3,12-4,2
10.15 h. Orlice	Lk 21,25-28.34-36
sobota 5.12.	18 h. Lukavice
neděle 6.12.	2. adventní
7.15 h. Letohrad	Bar 5,1-9 Ž 126
8.45 h. Mistrovice	Flp 1,4-11
10.15 h. Orlice	Lk 3,1-6
sobota 12.12.	18.h. Mistrovice
neděle 13.12.	3. adventní
7.15 h. Letohrad	Sof 3,14-18a
8.45 h. Lukavice	Iz 12,2-6 Flp 4,4-7
10.15 h. Orlice	Lk 3,10-18
15 h. Letohrad	- bohoslužba smíření

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, Miloslava Šejvlová, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741